

ԽԱՌՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
УЧЕНЫЕ ЗАПИСКИ АРМЯНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. Х. АБОВЯНА

Հումանիտար գիտություններ №1-2 (37-38) 2020 Гуманитарные науки

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ
Շախմատային կրթություն

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ ՇԱԽՄԱՏԻ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԿՈՄՊԵՏԵՆՑԻԱՆԵՐԻ ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՄՈԴԵԼԻՆ
(վերլուծություններ և մեկնաբանություններ)
ԿԱՐԱՊԵՏԱՆ Վ.Ս.

«Շախմատ» գիտահետազոտական ինստիտուտ, Տիգրան Մեծի 17

Email: vskarapetyan@mail.ru

Հոդվածում մեկնաբանված է շախմատի ուսուցման հիմնական գործառույթը կրտսեր դպրոցում դասավանդվող ուսումնական առարկաների դասավանդման շարքում՝ այն դիտարկելով որպես առաջատար ուսումնական գործունեություն, քանի որ ամբողջապես արտացոլում է հոգեբանական նորագոյացումների էությունը: **Շախմատային կրթությունը դիտարկվում է որպես համապիտանի ուսումնական գործողությունների նպատակամետ համադրման շարունակական գործընթացներ, որոնք հանգեցնում են կոնկրետ բնութագրիչներով գործողությունների (գիտական, համակարգված, ընդհանրացված և ամրակայված գիտելիքներ):** Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեության հայեցակարգը նորովի կարող է մեկնաբանվել շախմատ ուսումնական առարկայի յուրացման գործընթացում: Այս համատեքստում դիտարկվում է նաև շախմատի ուսուցչի մասնագիտական կոմպետենցիաների մոդելը, որը համապիտանի ուսումնական գործողությունների ձևավորման միջոց է և պետք է կրտսեր դպրոցում ենթարկվի փորձարարական ուսումնասիրման:

Հիմնաբառեր: Առաջատար ուսումնական գործունեություն, համապիտանի ուսումնական գործունեություն, համեմատական վերլուծություն, շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների մոդել:

Ներկայացված է խմբագրություն. 12.06.2019թ.

1. Շախմատի ներգրավվածությունը կրտսեր դպրոցում ուսումնական գործունեության հայեցակարգի տեսանկյունով:

Դ. Բ. Էլկոնինի, Վ. Վ.Դավիդովի և նրանց հետևորդների կողմից առաջադրված ուսումնական գործունեության և զարգացնող ուսուցման հայեցակարգերն անցյալ դարի 60-70-ական թվականներին բավարար ապացույցներ չէին կարող ունենալ, քանի որ հեղինակային խումբը չէր կարող կանխատեսել կամ հաշվի առնել այն իրողությունը, որ կրտսեր դպրոցում

հետագայում կարող են էական փոփոխություններ լինել՝ ի հաշիվ նոր առարկայի ներմուծման: Հոգեբանական նորագոյացությունները (կամաձին ուշադրությունը, պլանավորումը և ռեֆլեքսիան) դիտարկվել են 70-ական թվականներին միայն փորձարարական դպրոցներում կատարվող ուսումնասիրությունների կտրվածքով: Բնականաբար հեղինակները չէին կարող կանխատեսել դպրոցներում ներկայումս դասավանդվող շախմատի ուսուցման արդյունավետությունը և դրա կոգնիտիվ ներուժը: Ուստի անհրաժեշտ է նորովի քննարկել հիմնախնդիրը և այն ուղղակի կապել շախմատի 2 կարևոր գաղափարների՝ հոգեբանական նորագոյացություններին և շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաներին, որոնց արդյունքում պարզ կդառնա շախմատի իրական ներուժը ուսումնական գործունեության հայեցակարգի նոր մեկնաբանման շրջանակում:

Հետազոտության նպատակը: Բացահայտել շախմատի ուսուցման իրական տեղը որպես առաջատար գործունեություն և առաջարկել կոմպետենցիաների նոր մոդել կոգնիտիվ բլոկի և կոգնիցիաների ակտիվացման տեսանկյունով:

Հետազոտության մեթոդները: Մասնագիտական գրականության տեսական վերլուծություն, գործընթացների մոդելավորում, էմպիրիկ ուսումնասիրությունների համադրում:

Հետազոտության արդյունքները: Բացահայտվել է, որ շախմատային կրթությունը տարրական դպրոցում կառուցվում է համապիտանի ուսումնական գործողությունների համադրման մեխանիզմով, որն իր կոգնիտիվ էությամբ արտացոլում է շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների ողջ տարրապատկերը:

Գործնական նշանակությունը: Առաջարկվող կոմպետենցիաների մոդելը կարող է կիրառվել ոչ միայն վերապատրաստման դասընթացներում, այլև գիտաչափական գործիքի դեր կատարել շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների ուսումնասիրման ոլորտում:

21-րդ դարը գիտելիքների և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների դար է: Ինչ վերաբերում է գիտելիքներին, ապա կարելի է փաստել, որ չնայած մշտապես ընդլայնվում է գիտելիքների պաշարը, այդուհանդերձ, մարդու կենսագործունեության տարբեր ոլորտներում այն չի հանգեցնում համակարգված և գիտելիքների բազմաֆունկցիոնալ կիրառման, քանի որ կրթությունն իր անձնակողմնորոշիչ բովանդակությամբ դեռևս ուղղված չէ դեպի ստեղծարարությունը: Բացի դրանից, հանրակրթության ոլորտում մեծաքանակ ուսումնական առարկաների դասավանդումն ուղղակիորեն հանգեցնում է գիտելիքների քանակական աճին, այլ ոչ թե գիտելիքների յուրացման բազմաշերտ որակներին կամ պարզապես կրթության իրական որակին, որոնց արդյունքում ուսումնառության ընթացքում առանձնապես չեն դրսևորվում տրամաբանական մտածողության և ստեղծարարության համալիր պատկերը, երևույթների ուսումնասիրման բազմապլանայնությունը, վերլուծահամադրական գործընթացների ուժեղ և թույլ կողմերը, ռեֆլեքսիայի ինքնատիպությունը և այլ որակներ: Ուսուցման տեսությունների վրա հիմնված տարաբնույթ մոդելներում միաժամանակ չեն համադրվում և ամբողջական չեն ներկայացվում ուսումնառողի մոտիվացիան, ուսումնական նպատակները, ուսուցման ձևերը, հոգեբանամանկավարժական պայմանները և կրթական տեխնոլոգիաները: Թվարկածներից յուրաքանչյուրը բովանդակային առումով պահանջում է որևէ նոր գործունեության կազմակերպում, մինչդեռ ներառված ուսումնական գործընթացներն ինքնաբերաբար չեն ձևավորում այն կրթական ներուժը, որը կարող է մոտիվացնել

ուսումնառողին և նպատակահարույց լինել: Կատարողական իմաստով այս խնդիրը դարեր շարունակ անձնավորվում է մանկավարժի մակարդակում, քանի որ հատկապես նա պետք է հետաքրքրություն առաջացնի դասավանդվող առարկայի հանդեպ: Վերջնարդյունքում պարզվում է, որ օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ գործոնների միմյանցից անկախ դիտարկումները զգալիորեն նվազեցնում են կրթության հանդեպ դրսևորված վերաբերմունքի էական ցուցանիշները, որոնք անդրադառնում են կրթության որակի վրա: Մինչդեռ ուսումնական գործունեության մոդելները բովանդակության առումով ինչքան էլ տարբեր լինեն, այսուհանդերձ, ներառում են կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություններ, ուսումնական գործողություններ, գործընթացների կառավարման վերահսկման և գնահատման բաղադրիչներ: Թերևս տեղին կլինի փաստել, որ այս ամենը դժվար է իրականացնել միևնույն գործունեության կառույցում, քանի որ դրանք գործառույթների մակարդակում պետք է մոդելավորվեն գործունեության տարբեր ձևերում և տեսակներում: Որպես նմանատիպ գործունեության նմուշ՝ առաջարկվում են ուսումնական տարաբնույթ խաղերը, քանի որ դրանք հետաքրքրություն են առաջացնում և ունեն իմացական, վարքային և հուզական բաղադրիչներ, ուսումնառողին մոտիվացնելու իրական ներուժ: Սակայն դիդակտիկ խաղերի ակտիվ մուտքը և իննովացիոն տեխնոլոգիաների ներդրումը որակական առումով առանձնապես չազդեցին կրթության որակի վրա, քանի որ դրանք իրենց կառուցվածքով և գործառույթներով հնարավոր չէր ամբողջությամբ ընդգրկել ուսումնական միևնույն գործունեության կազմակերպման պայմաններում, իսկ տարանջատված պարապմունքները, «ընդհանուր առանցք» չունենալով, ներքնապես չմիավորվեցին: «Գիտություն-կրթություն-պրակտիկա» շղթայի օղակները գործնականում չկապվեցին միմյանց: Ուսումնական գործունեությունն իր կառուցվածքով և գործառույթներով չհանգեցրին ո՛չ ստեղծարարության և ո՛չ էլ քննադատական մտքի կազմավորման: Այժմ փորձենք տեսնել, թե կրտսեր դպրոցում դասավանդվող առարկաների շարքում արդյոք գոյություն ունի այնպիսի առարկա, որն իր բովանդակությամբ, կառուցվածքով և իմացական ներուժով կարող է հանգեցնել կրթական արժեքների ձևավորման՝ իրենում ամփոփելով թե ուսումնական գործունեության բոլոր բաղադրիչները, թե խաղային իրավիճակներին բնորոշ հետաքրքրությունները, գրավչությունը: Այս նպատակով ուսումնասիրվել են կրտսեր դպրոցում դասավանդվող բոլոր ուսումնական առարկաների ծրագրերը, չափորոշիչները, դասագրքերը և ուսումնամեթոդական ձեռնարկները, որպեսզի պարզենք թե՛ ստեղծարարության, թե՛ ինքնուրույն որոշումներ կամ լուծումներ գտնելու կարողությունները: Եթե ամփոփ փորձենք ներկայացնել արդյունքները, ապա կարող ենք ասել, որ դասավանդվող առարկաների զգալի մասը նկարագրական բնույթի է, միայն մաթեմատիկան և շախմատն ունեն ընդգծված ապացուցողական բնույթ, միայն այն տարբերությամբ, որ շախմատի հնարավորությունները՝ որպես կենդանի խաղ, համեմատաբար ավելի շատ են: Ստորև կանգ կառնենք շախմատի ուսումնական մոդելի քննարկման վրա, փորձենք ապացուցել շախմատի բացառիկ հոգեբանական գործառույթն ուսումնական գործունեության համատեքստում: 2011 թվականից ՀՀ-ում Շախմատ ուսումնական առարկայի մուտքը հանրակրթության ոլորտ իրապես հեղափոխական քայլ էր՝ բազմաթիվ առումներով: Այս մասին շատ է գրվել մամուլում, հրապարակախոսական և գիտական հոդվածներում: Սակայն այս պարագայում մեզ առավել հետաքրքրում է ուսումնական գործունեության մեջ բացառիկ դերակատարում ունեցող, այսպես կոչված, շախմատի ուսուցչի մոդելը՝ նկատի ունենալով, որ

նրանում ներառված են կառուցվածքային և գործառության այնպիսի բաղադրիչներ, որոնք մի կողմից հանգեցնում են տրամաբանական մտածողության և ստեղծարարության, իսկ մյուս կողմից հանդես են գալիս որպես կամային որակների ձևավորման և հուզական ոլորտի կառավարման գործիքներ: Շախմատի բազմակի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը գրում է. «Շախմատը սովորեցնում է ժամանակի վերահսկողություն, վերլուծություն, պլանավորում և ինքնակարգապահություն»: Մինչդեռ թվարկված որակները՝ որպես ցանկալի արդյունքներ, կարող են նպատակամետ կազմավորվել առաջատար ուսումնական գործունեության մակարդակում, եթե այն ներառի միմյանց հետ համադրելի համապիտանի ուսումնական գործողություններ, որոնք հանգեցնեն հոգեբանական նորագոյացությունների կազմավորման: Այս մոտեցումը հնարավորություն է տալիս շախմատային կրթությանը հաղորդել հոգեբանական նոր իմաստ: ՀՀ-ում դպրոցներում շախմատի դասավանդման նպատակահարմարության մասին շատ է գրվել, սակայն չի դիտարկվել ուսուցման որևէ հայեցակարգի շրջանակում և չի տրվել գիտական հիմնավորում: Դա է պատճառը, որ գիտամեթոդական հետազոտություններում նշվում են բազմաթիվ գործոններ և պայմաններ, որոնք չեն կազմավորվում որևէ առանցքի շուրջ և չեն քննարկվում կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեության համատեքստում: Հետևաբար դուրս է մնում նաև առաջատար գործունեության և հոգեբանական նորագոյացությունների խնդիրը:

Այդուհանդերձ, չնայած կան հստակ դիրքորոշումներ շախմատի դասավանդման նպատակահարմարության մասին և հատկապես գործընթացների վերահսկման և պլանավորման ուղղությամբ, սակայն դեռևս այն չի դարձել տեսական վերլուծության լուրջ նյութ: Դիտարկելով շախմատային կրթությունը համապիտանի ուսումնական գործունեության համատեքստում՝ հնարավորություն է ընձեռնվում տրամաբանական անցում կատարել դեպի շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների դաշտը:

2. Կոմպետենցիաների և կոգնիտիվ շրջանակի փոխհարաբերություններ

Կոմպետենցիաների ներկայիս դասակարգումների հիմքն առավելապես կառուցվում է մասնագիտական կրթության չափանիշների և կոնկրետ բնագավառների տեսանկյունով (սոցիալական, գիտական, կրթական, անձնային և այլն), և այս համատեքստում մանկավարժի կոմպետենցիաներին վերաբերող տարբեր հեղինակների կողմից առաջարկվող տարբերակներում ևս զգացվում են չափազանց ընդհանրական ձևակերպումներ, որոնք համահունչ են 21-րդ դարի կոմպետենցիաներին: Այսպես, այդ կոմպետենցիաներում առանձնացվել է «Կոգնիտիվ կոմպետենցիաներ» բլոկը, որը ներառում է բազմաթիվ կարողություններ(պլանավորում, ստեղծարարություն և այլն), մինչդեռ հաշվի չի առնվում, որ կոնկրետ մասնագիտության շրջանակում յուրաքանչյուր կոմպետենցիա բովանդակային առումով նույնատիպ լինելով հանդերձ՝ որպես կարողություն, բնութագրվում է կոնկրետ հատկանիշներով: Կարողությունը՝ որպես գործողություն (ներ), ունի իր բնութագրիչները, քանի որ գործողությունը միշտ կատարվում է այս կամ այն մակարդակում և ունի ընդհանրացման կոնկրետ աստիճան, հնարավոր օպերացիայիների ներգրավմամբ և յուրացման տարբեր չափերով մինչդեռ առարկայական պլանում կամ մասնագիտական գործունեության մեջ թերևս անհրաժեշտ է որոշակիորեն առանձնացնել տվյալ մասնագիտությանը առավել բնորոշ

տիպական կոմպետենցիաները, որոնք ցույց տան ոչ միայն ցանկալի վերջնարդյունքներ, այլև կոմպետենցիաների դինամիկ զարգացումներ, որոնք անհրաժեշտ են ոչ միայն վերապատրաստումների, այլև ընթացիկ ձեռքբերումները գնահատելու և շտկողական աշխատանքներ կազմակերպելու համար: Ահա թե ինչու շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաները պետք է առանձին դիտարկվեն և տարբերվեն մանկավարժի կոմպետենցիաների ընդհանուր ձևակերպումներից, չնայած որոշ կարողություններ կարող են նաև ձևակերպման առումով նույնականացվել մանկավարժական գործունեության կոմպետենցիաների համատեքստում: Շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների մշակման համար նախապես կազմվել է կոմպետենցիաների քարտեզ: Տեսական և գործնական ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ շախմատի ուսուցման պարագայում առավել հաճախ գործ ենք ունենում հիմնականում կոգնիտիվ դաշտի 3 էական բաղադրիչների հետ: Հիմնավորենք, թե ինչու են կոգնիտիվ բլոկը և կոգնիցիաները հատուկ ուշադրության արժանանում մեր քննարկումներում: Դրա էական պատճառը չի սահմանափակվում միայն շախմատի յուրահատկություններով՝ որպես ինտելեկտուալ խաղի: Շախմատի հոգեբանական ֆենոմենը թաքնված է բազմաթիվ գործընթացներում, հուզագգացմունքային վիճակներում և վարքային դրսևորումներում: Շախմատի պարագայում տեղին է ասված. սկզբից մինչև վերջ գործում է բանականությունը, միտքը, շախմատային քայլերի ռացիոնալ ընտրությունը, խաղի պլանավորումը և այլն: Ընդունելով 21-րդ դարի կոմպետենցիաների ցանկում կոգնիտիվ բլոկի առաջնահերթությունը՝ մենք ավելացնում ենք նաև կոգնիցիաները, որպեսզի շախմատի ուսուցման պարագայում դիտարկելի դառնան ոչ միայն գիտելիքների բազմազանությունը, այլև իրարամերժ պատկերացումները, որոնք կարող են խոչընդոտել նաև համարժեք քայլերի ընտրությունը:

3. Շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների մոդելի տեսական անդրադարձներ

Շախմատի խաղի ուսուցման էության ըմբռնումը՝ իբրև ինտելեկտուալ խաղ, պետք է անպայման ներառվի շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների գնահատման շարքում, եթե կոգնիտիվ դաշտը և կոգնիցիաները դիտարկվեն որպես կոմպետենցիաների առանցք, որի շուրջը պարուրված լինեն մեթոդական, հուզական և անձնային կոմպետենցիաները: Այս դիտանկյունով առանձնացնում ենք՝

1. Կոգնիցիաներ և կոգնիտիվ բլոկը: Այս կառույցի միջոցով բացահայտվում են շախմատի մասին բոլոր պատկերացումները՝ թե՛ որպես գիտելիք, թե՛ որպես կարողություն: Ընդհանուր առմամբ կրթության հոգեբանության տեսանկյունով գիտելիքի և կարողության տարանջատումը հատկապես շախմատի ուսուցման պարագայում հղի է լուրջ վտանգներով, քանի որ իրականում գիտելիքը զրկվում է գործունեության մաս կազմելուց և վերածվում է ավելորդ և գրեթե ոչ պիտանի պարունակության: Հետևաբար գիտելիքը դիտարկում ենք միայն և միայն իմացական գործունեության շրջանակում:

Այս մոտեցմամբ շախմատի ուսուցումը ևս դիտարկվում է որպես շախմատային խաղի գործունեություն, բացառապես անկախ մաս՝ իմացական կամ ճանաչողական բնույթի: Բացի դրանից, կոգնիցիաների մեջ ներառվում են նաև ուշադրությունը, հիշողությունը, մտածողությունը և երևակայությունը, քայլերի պլանավորումը, ռեֆլեքսիան և այլն:

Կարծում ենք, որ ստորև նկարագրվող բաղադրիչները ևս պետք է ներառվեն կոգնիտիվ բլոկի մեջ, քանի որ «իմացություն» եզրույթը լայն և ընդգրկուն բովանդակություն ունի: Բացի դրանից, բովանդակալից կդառնա նաև շախմատի ուսուցչի կոմպետենցիաների փորձարարական ուսումնասիրումը:

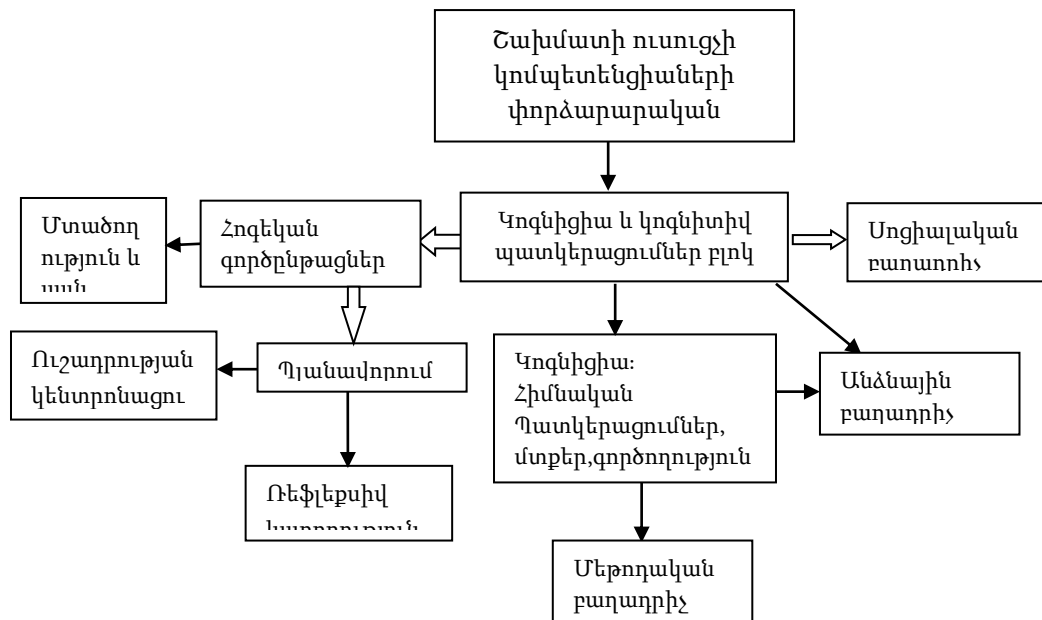
1.1 Հաղորդակցական բաղադրիչ: Այն առավելապես դրսևորվում է ոչ միայն վերբալ մակարդակում՝ իբրև ինքնատիպ շփում, փորձի ձեռքբերում: Միմիկաներով և շարժումներով ևս կապ է հաստատվում իր խաղընկերոջ, իսկ վերբալ մակարդակում նաև համադասարանցիների կամ ուսուցչի հետ:

Շախմատային քայլերի և տարբեր դիրքերի վերլուծությունները՝ իրբև փորձ, ձեռք են բերվում ակտիվ հաղորդակցման միջոցով, ուստի այն դիտարկենք որպես կոգնիտիվ բլոկի մաս:

1.2. Անձնային բաղադրիչ: Հաճախ կոգնիտիվ բլոկը դիտարկվում է առանձին, անձից անջատ: Արդյունքում անձին կտրում ենք իր կոգնիտիվ պատկերացումների դաշտից, որի հետևանքով վերանում է գործունեության սուբյեկտը: Դիտարկելով հուզագագացմունքային ոլորտի և կամային որակների դրսևորումները շախմատի իմացության բուն գործունեության ենթատեքստում՝ առավել արդյունավետ կդառնա շախմատի ուսուցման իմաստի ընկալումը, քանի որ այն առավելապես միտված կլինի նոր փորձի ձեռքբերմանը, անձնային աճին, ինքնատիրապետմանը, զսպվածությանը և վճռականությանը:

1.3. Մեթոդական բաղադրիչ: Դրանք այն գործիքային բաղադրիչներն են, որոնց միջոցով կատարվում են կոնկրետ և նպատակամետ գործողություններ (հարձակողական, պաշտպանողական և այլն):

Ստորև գծապատկերով ցուցադրենք շախմատի ուսուցչի մասնագիտական մոդելը:

Այսպիսով՝ փորձարարական մոդելի տեսական հիմքերի մշակման ուղղությունը որոշվում է տարաբնույթ կոմպետենցիաների հոգեբանական ակտիվացման տեսանկյունով՝ ի հաշիվ կոգնիտիվ դաշտի և կոգնիցիաների նպատակամետ ուղղորդման: Շախմատի խաղում

փաստարկների արտացոլումն ուղղակիորեն կապվում է շախմատի ուսուցչի մասնագիտական կոմպետենցիաների հետ:

Գրականություն

1. Давыдов В. В. Виды обобщения в обучении (логико-психологические проблемы построения учебных предметов). Подробнее: <https://bookap.info/edu/avtorovpedagogicheskayapsihologiyahrestomatiya/gl2.shtm>
2. Давыдов В.В., Теория развивающего обучения, М., 1996, 544с
3. Гальперин П.Я. Основные результаты исследований по проблеме «Формирование умственных действий и понятий» М., 1965 а, с. 10
4. Эльконин Д.Б. Психологические вопросы формирования учебной деятельности в младшем школьном возрасте. В сб. Вопросы психологии обучения и воспитания // под ред. Г.С.Костюка и П.Ф.Чаматы. – Киев. - 1961.– 320 с.

РЕЗЮМЕ

ССЫЛКА НА ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНУЮ МОДЕЛЬ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧИТЕЛЕЙ ШАХМАТ (анализ и комментарии)

КАРАПЕТЯН В.С.

В статье описывается место преподавания шахмат в младших классах начальной школы, считая его ведущей учебной деятельностью, поскольку она полностью отражает суть психологического обновления. Шахматное образование рассматривается как уникальное проявление непрерывного процесса целенаправленного объединения образовательной деятельности, результатом которой являются действия с конкретными характеристиками (научными, систематическими и обобщенными знаниями). Понятие младшего школьного образования можно по новому интерпретировать в процессе обучения шахматам. В этом контексте модель профессиональных и личностных компетенций учителей является средством формирования учебной деятельности младших школьников.

Ключевые слова. продвинутая образовательная деятельность, универсальная педагогическая деятельность, сравнительный анализ, модель компетенций учителя шахмат.

SUMMARY

REFERENCE TO THE EXPERIMENTAL MODEL OF CHESS TEACHERS COMPETENCE (ANALYSIS AND COMMENTS)

KARAPETYAN V.S.

The place of chess teaching in junior classes of primary school is described in the article, considering it to be leading educational activity, as it completely reflects the essence of psychological renovation. Chess education is considered to be the unique display of resistant process of aimed unification of educational activity, the result of which are the actions with concrete characteristics (scientific, systematic, generalized and generalized knowledge) .The idea of junior school education can be newly interpreted in the process of chess teaching. In this context the model of professional competence of chess teacher, which is the means of the formation of academic universe activity, must be considered and checked in junior school as well.

Key words. Advanced educational activity, universal teaching activity, comparative analysis, model of chess teacher competence.

Տպագրության է երաշխավորել հոգ.գիտ. թեկնածու, դոցենտ Ա.Թադևոսյանը 12.10. 2020 թ.